

גבולות היחידה: ספר שמואל א' פרק י', פס' א'-ט"ז

נושא היחידה: המלכת שאול והאותות שבדרך

מספר שיעורים: 1

כתבה: יעל גרוסברג

כללי:

משיחת שאול למלך ונתינת האותות לאימות המעשה.

פתיחה:

המורה יביא מראש כד, ויכתוב עליו מבחוץ: "שמך".
המורה ישאל בתמימות: מי מוכן לעמוד מתחת לכד השמן כשאני שופך ממנו? (התלמידים מן הסתם לא ירצו...) ואז יאמר לתלמידים שיש שמן שלא יישפך סתם, אלא רק מעל האדם שראוי לכך. ובהמשך לכך המורה יספר לתלמידים על המשמעות של משיחה למלך וכו'.

לימוד הפסוקים:

קריאת פס' א' - משיחת שאול למלך

שמואל יוצק שמן על ראש שאול, נושק לו ואומר לו כי ה' בחר בו להיות לנגיד - למלך.

← המורה ישאל את התלמידים: כיצד, לדעתכם, מרגיש כעת שאול?
ודאי כי ישנה הרגשה של שמחה והתרגשות, אך ודאי שאול גם מרגיש בלבול, ואולי מפחד כי הוא מדמיון זאת. ואולי כל מה שקרה אינו באמת בדבר ה'!
← המורה יאמר: תאר לעצמך שהיית הולך ברחוב, ופתאום מגיע מישהו ואומר לך כי נבחרת להיות הנציג שמקבל את פניו של המשיח.
זה מאוד מרגש ומשמח, אך גם מלחיץ. ואולי בכלל "עבדו עליי"? איך אדע שזה אמיתי?

על כן, שמואל ייתן כעת לשאול כמה אותות- הוכחות לכך שכל מה שהוא אמר לו, זה בדבר ה'.
המורה יכתוב על הלוח: האותות שנתן שמואל לשאול:

1.

2.

3.

קריאת פס' ב'-ז': האותות

לאחר קריאת הפסוקים, על התלמידים להסביר, בעזרת הכוונת המורה, מהם האותות- המאורעות שיקרו לשאול ושיוכיחו כי ה' בחר בו למלך:

1. הוא יפגוש בשני אנשים "עם קִבְרַת רְחֵל בְּגִבּוֹל בְּנֵימִן", והם יבשרו לו כי האתונות נמצאו וכי אביו החל לדאוג לו ולנערו.

2. הוא ימשיך ויפגוש שלושה אנשים בְּאֵלֹן תְּבוֹר, הנושאים גדיים, לחם ויין. הם ישאלו לשלמו, ויעניקו לו "שְׁתֵי-לָחֶם".

3. לאחר מכן, יפגוש שאול סיעה של נביאים מתנבאים בשעה שמנגנים לפניהם. אז תשרה עליו רוח ה': "וְהִתְנַבְּיָתָ עִמָּם וְנִהְפְּכָתָ לְאִישׁ אַחֵר". משעה שיחוש שאול ברוחו החדשה, עליו להכין את מלכותו בטכסיסי שלטון ומלכות כאשר ימצא לנכון: "עֲשֵׂה לְךָ אֲשֶׁר תִּמְצָא יְדָךְ כִּי הֵאָּ-לֵהִים עִמָּךְ".

טרום קריאה :

המורה יאמר לתלמידים כי מעט לפני פרידתם, נותן שמואל לשאול משימה, וכאשר הם נפרדים, קורה משהו מיוחד.
כתיבה על הלוח -
מהי המשימה?
מה קורה בעת פרידת שאול משמואל?

קריאת פס' ח'-ט'

המשימה : שאול צריך לרדת לגלגל לפני בוא שמואל ולהמתין לו שם, כדי לזבוח זבחים (פירוט נוסף בעניין זה, תמצאו בהרחבות).
מה קורה בעת פרידת שאול משמואל?
"וייהפך לו אלוקים לב אחר"- ברגע הפרידה, שאול מקבל ממש לב חדש, משום שמלך זקוק לכוחות עצומים כדי להוביל. שאול הופך כעת מאיש פרטי למנהיג כלל ישראל, ועל כן נהפך לבבו.
← המורה יאמר לתלמידים, כי לאחר ששאול נפרד משמואל, קורים לשאול כל הדברים ששמואל אמר לו עליהם.
נעשה זאת יחד בכיתה :
המורה יחלק פתקים לתלמידים שונים :
2 פתקים שכתוב עליהם : איש בקבר רחל.
3 פתקים שכתוב עליהם : איש באלון תבור (ניתן להביא להם לחם).
4 פתקים שכתוב עליהם : בני נביאים (ניתן להביא להם כלי נגינה).
כעת, יקרא שוב המורה לתלמיד שהציג את דמותו של שאול, וישים כתר על ראשו (ניתן להמשיך עם אותו התלמיד שנבחר בתחילת השיעור, וניתן גם לבחור תלמיד אחר). עליו ללכת ברחבי הכיתה, ולפגוש לפי הסדר את האותות השונים לפי הכרזת המורה : "האות הראשון" וכו'.
כדאי לומר לתלמיד מראש שעליו להתפעל ולהתרגש מכך שכל דברי הנביא אכן מתגשמים אל מול עיניו.
כאשר שאול יגיע אל חבורת הנביאים המתנבאים, יעצור המורה את המחזה ויבקש מהתלמידים להקשיב למה שקרה כאשר פגש שאול את הנביאים.

קריאת פס' י'-י"א

שאול מתנבא יחד עם הנביאים (על התלמידים המציגים לעשות תנועות של תפילה, ועל שאול להצטרף אליהם).
וכל העם- שאר תלמידי הכיתה - ישאלו אחד את השני : "הגם שאול בנביאים?!", הגם שאול בנביאים?!"

קריאת פס' י"ב

"ומי אביהם"- נסביר עפ"י הרד"ק : אחד האנשים הנמצאים במקום, אומר לתמהים על כך ששאול ניבא : הרי אביהם של כולם הוא הקב"ה, וממנו הנבואה.
"על כן היתה למשל"- המשפט "הגם שאול בנביאים" הופך להיות משל, פתגם - בכל פעם שמישהו מקבל דרגה או תפקיד גבוה במיוחד שלא היה רגיל בו, אומרים : "הגם שאול בנביאים".
← המורה ישאל : מה ניתן ללמוד מכך שמשפט זה הפך למשל?

ניתן ללמוד מכך עד כמה היה תמוה ובלתי רגיל לראות ששאל החל לפתע להתנבא והפך לבעל מעלה גבוהה.

קריאת פס' י"ג-ט"ז

שאל ונערו פוגשים את דוד שאל, ששאל אותם היכן הם היו. שאל מספר כי הם חיפשו את האתונות, ומשלא מצאו אותן, הלכו לשמואל. דוד שאל מבקש לשמוע מה אמר להם הנביא שמואל. המורה ישאל: מה שאל מספר לדודו, ומה הוא לא מספר? הוא מספר כי שמואל אמר להם שנמצאו האתונות, אך הוא לא מספר את עניין משיחתו למלך. מדוע?
רש"י ביאר: "דרך צניעות היתה בו" - שאל אינו רואה את עצמו ראוי למלוכה, ולפיכך מסתיר את דבר משיחתו למלך.
אנו עדים פעם נוספת לצניעותו ולענוותנותו של שאל (בניגוד גמור למלכי העולם שמלאים בגאווה בעצמם).

סיכום וסיום:

שאל הומלך ע"י שמואל למלך, ולאחר מכן נהפך לבבו ללב חדש. בדרכו, פוגש שאל אותות שונים ששמואל מסר לו ושמראים כי ה' אתו ושהוא אכן יהיה למלך. שאל מתנבא יחד עם הנביאים, להשתאות הסובבים אותו. כאשר פוגש שאל את דודו, הוא אינו מספר לו על משיחתו למלך, זאת מתוך צניעותו.
לסיום עניין זה, ניתן לתת לתלמידים משימה בזוגות- לכתוב על מקרה שבו ילד בן גילם יכול להתפאר ולהתגאות מאד במשהו שהוא קיבל או עשה, אך במקום זאת, הוא בוחר ללמוד משאל את מידת הענווה ולא לפרסם זאת (זכייה בפרס, הצלחה במבחן, קבלת תפקיד גדול בהצגה וכיו"ב).

הצעות להמחשה:

כד שמן מעל ראש אחד התלמידים - להמחשת ההמלכה ע"י יציקת השמן.
המחזות האותיות - באופן מוחשי בכיתה, כדי להראות עד כמה מיוחד הדבר שכל שנאמר לשאל, אכן התגשם.

מסרים והפנמה:

- א. השגחת ה' וגדלות הנביא- כל האותות שקיבל שאל, התרחשו באופן מדויק ומופלא.
- ב. מעלת הענווה של שאל, שאפילו אינו מספר לדודו על כך שהומלך.

הרחבות:

וַיְרֵד לְפָנַי הַגִּלְגָל וְהָנָה אֲנִי יָרַד אֵלַיךְ...שְׁבַעַת יָמִים תּוֹחַל עַד בּוֹאֵי אֵלַיךְ - ההוראה האחרונה של שמואל לשאל (פס' ח) היא שעליו להמתין לו שבעה ימים משעה שירד לגלגל. מדובר בהוראה עתידית, ולא ברור מהכתוב אימתי ירד שאל לגלגל. רד"ק פירש כי הציווי מתייחס לטקס חידוש המלוכה שנערך בגלגל לאחר הניצחון על עמון (י"א י"ד-ט"ו): "כי בחידוש המלוכה שניהם באו הגלגל יחד עם כל ישראל ואחר שדבר שמואל דבריו הלך לו... ומיום שנפרד שמואל משאל אמר לו שייחל לו שבעה ימים עד שיבא אלי". לפי פירוש זה, הפלישתים תקפו את מחנה ישראל ממש בתום טקס ההמלכה. אז נאלץ שאל להתארגן לקרב,

כאשר בד בבד עם זאת, חל עליו האיסור עליו לעזוב את הגלגל בטרם יבוא שמואל להקריב את הקרבנות.
אם זוהי הוראה עתידית, מדוע היא נאמרה כעת במעמד המשיחה למלכות? כנראה, זהו מעין מבחן שבו תלוי
קיום המלוכה ביד המלך, ועוד נשוב לכך בפרק י"ג.